

Virtain kaupungin konserniohje

(Kaupunginvaltuusto 16.11.2020)

SISÄLLYSLUETTELO

1 §	Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus	3
2 §	Konserniohjeen soveltamisala	3
3 §	Konserniohjeen sitovuus	3
4 §	Kaupungin toimielinten toimivallanjako	4
5 §	Konserniyhteisöjen johtaminen ja hallinto	5
5.1	Hallituksen tehtävät ja kokoonpano	5
5.2	Toimitusjohtajan tehtävät ja vastuu	6
6 §	Toiminnan ja talouden raportointi	6
7 §	Keskitetty konsernitoiminnot	7
7.1.	Henkilöstöpolitiikka	7
7.2.	Hankinnat	7
7.3	Takauksen ja vakuuden antaminen sekä sijoitustoiminta	8
8 §	Vieraanvaraisuus	8
9 §	Kaupunkikonsernin tarkastus ja valvonta	9
9.1.	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	9
9.2.	Konsernin valvonta	9
9.3.	Tilintarkastajan valinta	10
9.4.	Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa	10
10 §	Tytäryhteisön velvollisuus hankkia konsernijohton kanta asiaan ennen päätöksentekoa	10
11 §	Palkkiot ja palkitseminen	11
11.1.	Hallitusten jäsenten palkkiot	11
11.2.	Toimitusjohtajan ja yhtiön muun johdon palkitseminen	11
11.3.	Palkkoja ja palkkioita koskevien tietojen ilmoittaminen	11
12 §	Tiedottaminen konsernia koskevista asioista	12
13 §	Tytäryhteisöjen varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin	12
14 §	Hyvä hallintotapa	12
15 §	Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	12

VIRTAIN KAUPUNGIN KONSERNIOHJE

1 § Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus

Kuntalain (410/2015) 46 §:n mukaan omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kaupunki omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus.

Konserniohjeessa määritellään Virtain kaupungin ja sen omistamien tytäryhteisöjen johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyvistä toimintaperiaatteista. Tavoitteena on varmistaa kaupungin omistajapoliittisten tavoitteiden ja strategioiden saavuttaminen sekä yhtenäistää toimintakulttuuri ja käytännöt koko konsernin tasolla. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin yhteisöistä saadun tiedonlaadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen sekä yhteisiin tavoitteisiin sitouttamiseen. Konserniohjeen tarkoituksena on varmistaa, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet ja riittävän yhdenmukaiset arvot ja liiketoimintaperiaatteet.

Konserniohjeen lisäksi kaupungille on valmisteltu omistajapoliittiset periaatteet. Omistajapolitiikassa asetetaan yhtiöille strategisia kehittämistavoitteita sekä tavoitteita toiminnan tuloksellisuudelle kuten esimerkiksi vaikuttavuudelle, laadulle, kustannustehokkuudelle, kannattavuudelle tai omaisuuden arvon kehittymiselle. Asetetut tavoitteet kuvastavat omistuksilta odotettavaa omistaja-arvoa, jonka tulisi kehittyä ja jota tulisi myös suojata. Pitkäjänteisiin ja suunnitelmallisiin omistajapoliittisiin linjauksiin perustuva päätöksenteko edistää koko kuntakonsernin kokonaisedun toteutumista.

2 § Konserniohjeen soveltamisala

Konserniohje koskee Virtain kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä. Kuntalain 6 §:n mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta (omistus yli 50 %), on kunnan tytäryhteisö. Kaupunki tytäryhteisöineen muodostaa kaupunkikonsernin.

Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhtiöissä (omistus 20–30%) kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kaupungin konserniyhtiöt ja osakkuusyhteisöt ilmoitetaan vuosittain konsernitilinpäätöksessä.

3 § Konserniohjeen sitovuus

Hyväksyttyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, muista viranomaisen säännöistä tai ohjeista taikka yhtiöjärjestyksestä muuta johdu.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon tulee ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kaupunginhallitukselle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli sen noudattamatta jättämisen seurauksena on vähäistä merkittävämpää haittaa tai vahinkoa tytäryhteisölle tai omistajalle.

4 § Kaupungin toimielinten toimivallanjako

Konsernijohto

Kuntalain 48 §:n mukaan konsernijohtoon kuuluvat

- kaupunginhallitus
- kaupunginjohtaja
- muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset

Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Valtuusto

- päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- päättää kunnan ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista ja konserniohjauksen periaatteista;
- hyväksyy konsernitalinpäätöksen;
- hyväksyy konserniohjeen.

Kaupunginhallitus

- vastaa kaupungin toiminnan omistajaohjauksesta;
- nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin;
- antaa ohjeet yhtiökokouksessa tai vastaavissa elimissä kaupunkia edustaville henkilöille kaupungin kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, jollei ohjeiden antamista ole hallintosäännöllä annettu kunnan muulle viranomaiselle;
- koordinoi ja seuraa kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja taloutta ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista;
- vastaa tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä;
- antaa valtuustolle selvityksen tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kunnan tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunginjohtaja

- johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konsernipolitiikkaa;
- vastaa kaupunkikonsernin taloudesta, johtamisesta, ohjauksesta ja valvonnasta;
- seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi kaupunginhallitukselle;
- seuraa kaupunkikonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kaupunginhallitukselle.

Lautakunta

- huolehtii erityistoimialaansa kuuluvista tehtävistä ja tytär- ja osakkuusyhteisöjen toiminnan seurannasta ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista yhtiön johdolle ja raportoi kaupunginhallitukselle.

Tarkastuslautakunta

- vastaa kaupunkikonsernissa tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamisesta keskitetysti;
- arvioi kaupunkikonsernia koskevien tavoitteiden asetteluja ja toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta;
- huolehtii kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä.

Tilintarkastaja

- tarkastaa konsernitilinpäätöksen;
- antaa lausunnon, onko kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

5 § Konserniyhteisöjen johtaminen ja hallinto

5.1 Hallituksen tehtävät ja kokoonpano

Tytäryhteisön hallituksen tehtävänä on mm.:

- huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä;
- vastata siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty;
- ohjata ja valvoa yhtiön toimivaa johtoa, nimittää ja erottaa toimitusjohtajan;
- hyväksyä yhtiön strategian ja valvoa sen toteuttamista;
- hyväksyä riskienhallinnan periaatteet sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toiminta;
- edistää yhtiön ja osakkeenomistajien etua.

Hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät lähtökohtaisesti osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan. Kuntalain 47 §:ssä säädetään, että kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Kaupunkikonsernissa yhtiön hallituksen on erityisesti huolehdittava, että yhtiöllä on toiminnan laatuun ja laajuuteen suhteutettu strategia ja sen toteutuminen raportoidaan hallitukselle vähintään osavuosikatsauksen yhteydessä. Raporttien käsittely on kirjattava hallituksen pöytäkirjaan niin, että hallituksen toiminnan huolellisuusvelvoite suhteessa omistajiin tulee täytettyä.

Osakeyhtiön yhtiökokous voi antaa yhtiön johtoa velvoittavia ohjeita, jos ohjeet eivät ole vastoin osakeyhtiölaikaa tai yhtiöjärjystä. On huomattava, että tällaisessa tapauksessa tytäryhteisön johdolla on velvollisuus toimia tytäryhteisön edun mukaisesti. Osakeyhtiölain mukaan yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä, että hallintoneuvosto valitsee jäsenet.

Hallituksen kokoonpanon tulee hyvän hallintotavan mukaan perustua asiantuntemukseen ja tarvittaessa myös riippumattomuuteen. Hallituksen kokoonpanon tulisi myös välittömästi edistää yhtiön strategian ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista, jolloin on mahdollista huomioida hallituksen jäseniä nimitettäessä asiantuntemus ja tietoisuus kunnan omistajapolitiikasta ja –strategiasta. Tytäryhteisöjen hallituksen työskentelevät ja tekevät päätöksensä hallituksen kokouksissa kollektiivisena elimenä. Hallituksella tulee kollektiivina olla yhteisön toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tytäryhteisöjen hallituksen edustajia valittaessa otetaan huomioon kunta- ja hallintolain esteellisyyttä koskevat säännökset. Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhteisön toimivan johdon toimintaa. Valvonnan edistämiseksi hallitusten jäsenten on oltava yhteisöstä riippumattomia

Hyvän hallintotavan edistämiseksi olisi suositeltavaa varmistaa hallituksen jäsenten ja myös yhtiökokousedustajien riittävä perehdytys ja kouluttautuminen.

Hallituksen jäseneksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Valittavan henkilön on annettava suostumuksensa tehtävään.

Konsernijohto voi nimetä asiantuntijan tytäryhteisöjen hallituksen kokouksiin. Asiantuntijalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus yhtiön hallituksen kokouksissa.

5.2 Toimitusjohtajan tehtävät ja vastuu

Toimitusjohtajan tehtävänä on mm.:

- hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti;
- toteuttaa hallituksen hyväksymää strategiaa;
- tarvittaessa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana;
- huolehtia yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä;
- antaa hallitukselle ja sen jäsenille tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi;
- huolehtia siitä, että yhtiön kaupparekisteritiedot ovat ajan tasalla;
- huolehtia siitä, että yhtiön osake- ja osakasluettelot ovat ajan tasalla;
- huolehtia siitä, että konserniohjeissa luetelluista asioista on ennen yhtiön sisäistä päätöksentekoa tiedotettu konsernijohdolle ajoissa;
- edustaa yhtiötä tehtävissään kuuluvissa asioissa.

Toimitusjohtajalla on itsenäinen vastuu tehtäväpiiriinsä kuuluvien asioiden hoitamisesta. Toimitusjohtajan ja hallituksen välisen työnjaon selkeys on edellytys hyvän hallintotavan toteutumiselle. Hyvä hallintotapa edellyttää, että toimitusjohtaja ei voi toimia hallituksen puheenjohtajana.

Toimitusjohtaja ei saa noudattaa sellaista hallituksen, yhtiökokouksen tai muun yhtiön toimielimen päätöstä, joka on osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastainen.

Yhtiön hallitus nimittää toimitusjohtajan ja tarvittaessa hänen sijaisensa. Toimitusjohtajan sijaisen suhteen noudatetaan toimitusjohtajaa koskevia määräyksiä.

Hallitus ja toimiva johto ovat vastuussa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta (toiminnan tuloksellisuus), toiminnan lain- ja asianmukaisuudesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

6 § Toiminnan ja talouden raportointi

Konsernin yhteisöjen on järjestettävä kirjanpitoa siten, että kaupunki voi laatia kuntalain edellyttämän konsernitilinpäätöksen sille määrättyssä ajassa. Konsernitilinpäätöksessä yhdisteltävien yhteisöjen on järjestettävä talous- ja tiliasioiden hoito niin, että konsernitilinpäätös voidaan laatia. Tällaisia seikkoja ovat:

- tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi
- mahdollisimman yhdenmukaiset tilipuitteet ja mahdollisuus erottaa konsernin sisäiset liiketapahtumat
- yhdenmukaiset arvostus- ja jaksotusperiaatteet (mm. suunnitelman mukaisten poistojen laskeminen taseen pysyville vastaaville kunnassa hyväksytyyn poistosuunnitelman mukaisesti)
- konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätösten valmistuminen helmikuun loppuun mennessä, jolloin tilinpäätöstiedot ja pyydetyt liitetiedot annetaan kaupungille
- tytäryhteisöjen yhdessä sovittavien keskeisten talouden tunnuslukujen seuranta tilinpäätöstietojen yhteydessä.

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säädösten mukaisesti. Merkittävät poikkeamat hyväksytystä suunnitelmasta, talousarviosta ja rahoitusasemasta on raportoitava aina välittömästi konsernijohdolle. Tytäryhteisön on annettava konsernijohtoon pyynnöstä muitakin selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

Kaupunkikonserniin kuuluvan yhtiön tai yhteisön tulee toimittaa konsernijohdolle:

- toimintasuunnitelmat ja talousarviot;
- tilinpäätökset, tilintarkastuskertomukset ja välitilinpäätökset;
- tilinpäätöksessä tulee antaa selvitys siitä, miten valtuuston talousarviossa asettamat tavoitteet ovat toteutuneet;
- toimintakertomus
- esitykset investoinneista/investointitarpeista heinäkuun loppuun mennessä;
- hallitusten tulee varmistaa riittävä tiedotus konsernijohdolle käsittelemistään aiheista ja päätöksistä;
- yhteisön toiminnan ja tuloksen seurantaraportit.

Lisäksi yhtiön tulee huomioida 10 §:ssä määrätty neuvotteluelvelle asioissa, johon yhtiön tulee hakea konsernijohdon ennakkokäsitys ennen yhtiön omaa päätöksentekoa.

Osavuositarkastukset annetaan kaupunginhallitukselle ja – valtuustolle. Ne laaditaan talousarvion toimeenpano-ohjeiden määräämän aikataulun mukaisesti.

Raportointi on välttämätöntä aina, kun yhteisön toiminnassa on havaittavissa olennaisia poikkeamia kunnan määrittämistä tavoitteista. Kunnanhallituksen tulee osavuositarkastuksen yhteydessä saattaa valtuuston tietoon konserniraportti.

7 § Keskitetyt konsernitoiminnot

Kaupunki suosittelee hyödyntämään kaupungin keskitettyjä (esim. hankinnat, rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuliikenteen hoito, riskienhallinta, vakuuttaminen, henkilöstöpolitiikka ja tietohallinto) toimintoja ja yhteisiä linjauksia. Tytäryhteisöjen tulee selvittää keskitettyjen toimintojen edellytykset ennen toimintojen toteuttamista. Päätös keskitettyjen palvelujen käyttämisestä tehdään erikseen kussakin konserniyhteisössä.

7.1. Henkilöstöpolitiikka

Tytäryhteisöjen henkilöstöpolitiikassa on noudatettava toiminnassaan soveltuvin osin kunnan henkilöstöpolitiikan ja henkilöstöstrategian periaatteita. Etenkin harkinnanvaraisten työsuhteen etujen myöntämisessä tytäryhteisöjen on lähtökohtaisesti noudatettava kunnan käytäntöä. Myös palkkauksessa tulee soveltuvin osin noudattaa kaupungin kanssa yhteneväisiä periaatteita.

Henkilöstön rekrytoinnissa yhteisöjen tulee noudattaa kaupungin yleisiä rekrytointisäännöksiä. Rekrytoinnissa tulee ottaa huomioon myös konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet. Tehtäväkiertoa ja konsernin henkilöstön erikoisosaamista tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää.

Henkilöstökoulutuksia järjestetään mahdollisuuksien mukaan konsernitasolla.

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto koordinoi koko konsernin henkilöstöpolitiikkaa. Palkkauksessa pyritään konsernin sisällä samaan tasoon ottaen huomioon alalla noudatettavat sopimukset. Tytäryhteisöjen toimitusjohtajien toimitusuhde ehtoista on aina pyydettävä konsernijohdon lausunto ennen sopimuksen hyväksymistä yhtiön hallituksessa. Sopimuksessa on noudatettava konsernissa käytössä olevaa ohjeistusta.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kaupungin edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

7.2. Hankinnat

Kaupungin omistaman yhtiön tulee kilpailuttaa hankintansa ja noudattaa julkisista hankinnoista annettua lainsäädäntöä, Virtain kaupungin hankintaohjetta ja talousarvion täytäntöönpano-ohjetta.

Hankintalain 10 §:n mukaan lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee siitä muodollisesti erilliseltä ja päätöksenteon kannalta itsenäiseltä yksiköltä. Tämä tulee kyseeseen, kun hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa valvoo yksikköä samalla tavoin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan ja jos yksikkö harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksiköiden kanssa, jonka määräysvallassa se on. Hankintalain mukaisten sidosyksiköiden eli in-house-asetuksessa olevia yksiköiden osalta suositellaan, että ne hyödyntävät keskitettyä kilpailutusta ja sen hankintasopimuksia (esim. Hanselin sopimukset).

Kaupunkikonsernin hankinnat on suoritettava hyvää hallintotapaa noudattaen. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa suorittaa kaupungin hankintojen yhteydessä eikä käyttää kaupungin hankintasopimuksia omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon.

7.3 Takauksen ja vakuuden antaminen sekä sijoitustoiminta

Konserniyhteisöjen tulee hankkia konsernijohton näkemys lainanottoon/antolainaukseen ja sijoitukseen liittyvissä kysymyksissä..

Konsernin sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kassavarojen sijoittamista ja muuta sijoitustoimintaa. Kassavarojen sijoittamisella pyritään kassavarojen tuottamaan ja turvaamaan sijoittamiseen kuitenkin siten, että maksuvalmius on riittävä. Kassavarojen sijoittamisessa konsernin ulkopuolisiin sijoituskohteisiin otetaan huomioon eri sijoitusinstrumentit, riskien tunnistaminen, arviointi ja suojautuminen sekä päätösvalta sijoitusten tekemisessä.

Kunnanvaltuuston toimivaltaan kuuluu kuntalain mukaisesti päättää takauksista. Kunta myöntää omavelkaisia takauksia pääsääntöisesti kuntien/valtion kokonaan omistamille tai kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen lainoille ja rahoitusjärjestelyille. Takauksen kohteena olevan toiminnan tulee kuulua kunnan toimialaan. Kunta perii myöntämistään takauksista vuosittaisen hankkeen riskiä kuvaavan takausmaksun, jonka suuruus on vähintään 0,50 % vuoden viimeisen päivän mukaisesta jäljellä olevasta lainan määrästä. Takausmaksun suuruus määritellään takauspäätöksen yhteydessä.

Kunta voi myöntää enintään 80-prosenttisia takauksia kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöjen lainoille ja rahoitusjärjestelyille, mikäli kyse on muusta kuin kunnan toimialaan liittyvästä toiminnasta. Kunta perii myöntämistään enintään 80-prosenttisista takauksista markkinaperusteisen vuosittaisen takausmaksun.

Kuntalain 129.1 §:n mukaan *kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.*

Takaukselle vaadittavasta vastavakuudesta tai siitä, että takaukselle ei vaadita vastavakuutta, päätetään tapauskohtaisesti. Tytäryhteisö ei ilman konsernijohton lupaa voi myöntää takauksia tai käyttää omaisuuttaan vakuutena.

8 § Vieraanvaraisuus

Kaupunkikonsernin päätöksentekijöiltä edellytetään tasapuolisuutta, puolueettomuutta ja riippumattomuutta. Kunnallishallinnossa on lisäksi noudatettava avoimuutta. Viranhaltija voi vaikuttaa asioiden käsittelyyn päätöksentekijänä tai asian valmistelijana ja esittelijänä. Luottamushenkilö saattaa puolestaan pystyä

vaikuttamaan asiaan paitsi päätöksentekijänä toimielimessä, myös esimerkiksi kunnan neuvottelijana asian valmistelussa.

Pääsääntönä on, että kaupunkikonsernin yhteisöt itse maksavat henkilöstön ja konsernin yhteisöjen hallintoon kuuluvien luottamushenkilöiden työhön tai virkaan liittyvät matkat. Yrityksen tarjoamissa tilaisuuksissa tavanomainen vieraanvaraisuus on hyväksyttävää. Vähäistä suuremman kestityksen vastaanottamista on syytä harkita huolellisesti. Taloudellisen etuuden vastaanottanut viranhaltija tai luottamushenkilö voi tulla esteelliseksi käsittelemään asiaa, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa vaarantuu.

Hyväksyttävän lahjan laatua tai arvoa ei ole mahdollista erikseen määritellä. Arvio edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Jos lahjan vastaanottaminen on ulkopuolisen silmin omiaan heikentämään luottamusta viranomaistoimintaan, tai jos etu vaikuttaa tai sillä pyritään vaikuttamaan viranhaltijaan tai luottamushenkilöön, kyseessä on kielletty lahja.

Arvioinnissa on otettava huomioon ennen kaikkea viranhaltijan tai luottamushenkilön asema ja tehtävät sekä heidän mahdollisuutensa vaikuttaa etuuden tarjoajan asioiden käsittelyyn. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota etuuden laatuun ja arvoon, toistuvuuteen sekä muihinkin tapauksen olosuhteisiin.

9 § Kaupunkikonsernin tarkastus ja valvonta

9.1. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa.

Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista Virtain kaupunkikonsernissa.

Tytäryhteisöjen hallituksella ja toimitusjohtajalla on vastuu yhtiön talous sekä toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen riittävän ja toimivan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta toimialallaan. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja menettelyt osaksi johtamista ja päätöksentekoa ja että yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta. Tytäryhteisön toimitusjohtajan tai vastaavan on huolehdittava riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja ylläpitämisestä sekä toimivuuden varmistamisesta. Tytäryhteisöjen hallitusten on huolehdittava siitä, että riskienhallinnan periaatteet on määritelty ja että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan

Konserniyhteisöjen tulee olla tietoisia niiden toimintaan liittyvistä riskeistä, raportoida merkittävistä riskeistä ja niiden hallinnan menettelyistä konsernijohtolle. Yhteisöjen vakuutusten tulee olla riittävät ottaen huomioon yhteisöjen toiminnan luonne ja laajuus.

Tilintarkastaja tarkastaa onko kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetty asianmukaisesti.

9.2. Konsernin valvonta

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtaja vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta. Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuuden ja tuloksellisuuden valvonnasta (konsernivalvonta). Konserniohjeen noudattamista valvoo konsernijohto. Konserniyhteisöt ovat velvollisia raportoimaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta.

Tilintarkastaja tarkastaa onko konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

9.3. Tilintarkastajan valinta

Kaupunkikonsernissa noudatetaan yhtäläistä tilintarkastustapaa.

Kuntalain 122 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jolle tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä. Virtain kaupunkikonserniin kuuluvan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kaupungin valitseman tarkastusyhteisön palveluksessa oleva JHTT-tilintarkastaja.

9.4. Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa

Kaupungin tarkastuslautakunnan tehtävänä on kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä huolehtiminen. Tämä tarkoittaa kaupunkikonsernin tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamiseen liittyvän tarjouksen pyytämistä, tarjousvertailun tekemistä ja tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä. Tilintarkastajan valinnasta päättää kuitenkin ao. tytäryhteisön toimitielin esimerkiksi osakeyhtiössä yhtiökokous. Mikäli kunnan kokonaan omistaman tytäryhteisön yhtiöjärjestys poikkeaa konserniohjeen määräyksistä, tulee yhtiöjärjestystä muuttaa vastaamaan konserniohjeen määräyksiä.

Tarkastuslautakunnan keskeiset tehtävät:

- kaupunkikonsernissa tilintarkastuspalvelujen kilpailuttaminen keskitetysti;
- arvioi kaupunkikonsernia koskevien tavoitteiden asetteluja ja toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta;
- kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä huolehtiminen.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimitielimen jäsenen tai toimitusjohtajan kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivullisille.

10 § Tytäryhteisön velvollisuus hankkia konsernijohton kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä kunnan konsernijohton ennakkokäsitys asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen. Ennakkokäsityksen selvittämisen yhteydessä tulee tarvittaessa huomioida yhteisön omistajien yhdenvertaisuuden periaate ja tytäryhteisön etu. Lopullinen päätösvalta ja vastuu ovat kannanottoa edellyttävässä asiassa aina yhteisön omalla päätöksentekoelimellä, vaikka konsernijohton kannanotto päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Kunnan ennakkokäsityksen hankkiminen on konsernijohton keino ohjata ja valvoa konserniin kuuluvan tytäryhteisön toimintaa ja taloutta. Periaatteessa jokainen tytäryhteisön hallituksen jäsen toimii hallituksessa yksilövastuullisesti ja häntä ohjaa siinä tehtävässä vain yhtiön etu. Käytännössä tytäryhteisön hallitus edustaa kuitenkin samalla konsernin johtoa ja omistajaa yhteisön hallinnossa ja hallituksen toiminta on siten osa omistajaohjausta. Mikäli yhteisön toimitielin tekee konserniohjeen mukaan kannanottoa edellyttävässä asiassa päätöksen vastoin konsernijohton näkemystä, konsernijohtolla on mahdollisuus erikseen harkita siihen liittyvät mahdolliset jatkotoimenpiteet

Ennakkokäsitys on haettava mm. seuraavissa päätöksissä:

- 1) tytäryhteisöjen perustaminen;

- 2) toimitusjohtajan valinta, palkkaus ja sen muutokset sekä toimitusjohtajalle maksettavat muut taloudelliset etuudet;
- 3) hallituksen jäsenten valinta;
- 4) tilintarkastajan valinta;
- 5) yhtiön toiminta-ajatuksen muuttaminen;
- 6) yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muuttaminen;
- 7) pääomarakenteen muuttaminen;
- 8) merkittävät investoinnit;
- 9) merkittävät kiinteistö- ja yrityskaupat;
- 10) yhteisön toiminta-ajatuksen muuttaminen;
- 11) osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi;
- 12) toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen;
- 13) yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin;
- 14) merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen;
- 15) muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen;
- 16) periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset;
- 17) merkittävät henkilöstöpoliittiset ratkaisut;
- 18) yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä;
- 19) yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Kaupunginjohtaja antaa konsernijohdon kannanoton edellä määriteltyihin asioihin. Kannanotto tulee aina antaa kirjallisesti. Merkittävissä asioissa kaupunginjohtaja vie asian kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun merkittävästä asiasta tehdään päätös hallituksen tai vastaavan toimielimen kokouksessa.

11 § Palkkiot ja palkitseminen

11.1. Hallitusten jäsenten palkkiot

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous. Hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenille maksetaan palkkiota. Konserniyhtiöissä kokouspalkkio seuraa Virtain kaupunginhallituksen tai lautakunnan kokouspalkkiota.

Hallituksen puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle ja jäsenelle voidaan maksaa vuosipalkkiota, jos liiketoiminnan laatu ja laajuus sitä edellyttää. Hallituksen jäsenet eivät voi olla osallisena tulospalkkio- tai muissa vastaavissa järjestelmissä.

11.2. Toimitusjohtajan ja yhtiön muun johdon palkitseminen

Tulospalkkio- ja muiden yhtiön sisäisten palkitsemisjärjestelmien kehittäminen on yhtiön hallituksen vastuulla, mutta vaatii konsernijohdon hyväksynnän. Yhtiön on selostettava yhtiön toimitusjohtajalle ja henkilöstölle maksettujen tulospalkkojen tai palkkioiden määrä sekä palkitsemisen perusteet toimintakertomuksessa.

11.3. Palkkoja ja palkkioita koskevien tietojen ilmoittaminen

Tilinpäätöksessä on ilmoitettava erikseen toimitusjohtajalle ja hallitukselle maksettujen palkkojen ja palkkioiden yhteismäärä.

12 § Tiedottaminen konsernia koskevista asioista

Kuntalain mukaan kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen kunnan tehtäviä hoitavan yhteisön tai säätiön toiminnasta. Konserniyhteisöjen on annettava tiedotusta varten kunnalle erikseen pyydettävät tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Yhteisöjen erilainen oikeudellinen asema ja toiminnan luonne ja vallitseva kilpailutilanne rajoittavat käytännössä tietojensaantioikeutta yhteisöistä sekä kunnan tiedottamismahdollisuuksia. Kaupunginhallituksella ja – johtajalla on yksin tai yhteistyössä tytäryhteisön kanssa toimivalta tiedottaa kuntalaisille konsernia koskevista asioista ja pyytää tätä varten tarvittavia tietoja tytäryhteisöiltä.

13 § Tytäryhteisöjen varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen tulee varautua mahdollisiin häiriötilanteisiin suunnittelemalla toimintansa etukäteen valmiussuunnitelmilla. Valmius- ja pelastussuunnitelmien laatimisvastuiden tulee sisältyä myös tytäryhteisöjen mahdollisiin alihankinta- ja ostopalvelusopimuksiin.

14 § Hyvä hallintotapa

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa kaikessa toiminnassaan hyvää hallintotapaa. Hyvän hallintotavan periaatteita on määriteltävä kaupunginvaltuuston 30.1.2012 hyväksymässä Corporate Governance –ohjeistuksessa.

Tytäryhteisöt omistaa julkisyhteisö, jonka tehtävää tytäryhteisöt toteuttavat. Tytäryhteisöt toimivat kunnan nimissä. Tytäryhteisöjen tulee toiminnassaan noudattaa hallintolain 2 luvusta ilmeneviä hyvän hallinnon periaatteita. Tytäryhteisöjen tulee toimia avoimesti, läpinäkyvästi ja vastuuntuntoisesti siten, että yhteisö organisoidaan ja sen toimintaa suunnitellaan, johdetaan ja harjoitetaan noudattaen ammatillisia, liiketalouden ja lainsäädännön vaatimuksia sekä kestävä kehityksen periaatteita ja että yhteisö hoitaa varojaan huolellisesti, tuottavasti ja taloudellisesti. Kaupunkikonsernin toiminnasta tulee saada oikea ja rehellinen kuva riippumatta toiminnan organisoinnin muodosta.

15 § Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy Virtain kaupunginvaltuusto. Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen hallituksessa sekä muiden tytäryhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu kokonaisuudessaan konserniohjeen noudattamiseen. Asian käsittelystä tytäryhteisön kokouksessa on toimitettava pöytäkirjanote kaupungin kirjaamoon.

Tämä konserniohje kumoaa kaupunginvaltuuston 15.12.2015 hyväksymän konserniohjeen.

Tämä konserniohje on kaupunginvaltuuston 16.11.2020 tekemän päätöksen mukainen.
Konserniohje tulee voimaan 1.12.2020.

Hallintojohtaja

Henna Viitanen